

Program
Wychowawczo – Profilaktyczny
Zespołu Szkolno-Przedszkolnego
w Ślesinie

ROK SZKOLNY

2024/2025

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Poz. 483 ze zm.)
- Konwencja o Prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. , poz.526).
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 854).
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 854).
- Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151).
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939).
- Ustawa z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2024 r. poz.1162).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1449).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno– pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2023 r. Poz. 1798).
- Priorytety Ministra Edukacji Narodowej na rok 2024/2025.
- Statut.

Wstęp

Program Wychowawczo – Profilaktycznego realizowany w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Ślesinie opiera się na hierarchii wartości przyjętej przez Radę Pedagogiczną, Radę Rodziców i Samorząd Uczniowski, wynikających z przyjętej w szkole koncepcji pracy. Treści szkolnego programu wychowawczo - profilaktycznego są spójne z podstawą programową kształcenia ogólnego, ze Statutem szkoły i Wewnątrzszkolnym systemem oceniania. Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny. Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Program wychowawczo - profilaktyczny szkoły tworzy spójną całość ze szkolnym zestawem programów nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej.

Szkolny program wychowawczo – profilaktyczny określa sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli.

Podstawowym celem realizacji szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego jest wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym, ryzykownym. Ważnym elementem realizacji programu wychowawczo – profilaktycznego jest kultywowanie tradycji i ceremoniału szkoły.

Podstawowe zasady realizacji szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego obejmują:

- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich nauczycieli,
- zaangażowanie wszystkich podmiotów szkolnej społeczności i współpracę w realizacji zadań określonych w programie,
- respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności oraz kompetencji organów szkoły (Dyrektor, Rada Rodziców, Samorząd Uczniowski),
- współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym szkoły (np. udział organizacji i stowarzyszeń wspierających działalność wychowawczą i profilaktyczną szkoły),
- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu,
- inne (ważne dla szkoły, wynikające z jej potrzeb, specyfiki).

Działalność wychowawcza obejmuje w szczególności:

1. Współdziałanie całej społeczności szkoły na rzecz kształtowania u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw w sylwetce absolwenta.
2. Kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój należą do jednych z najważniejszych wartości w życiu, a decyzji w tym zakresie podejmowane są w poczuciu odpowiedzialności za siebie i innych.
3. Współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania spójnego systemu wartości oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i promowania zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych.
4. Wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną.
5. Kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, wychowanków i wychowawców, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców lub opiekunów, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami.
6. Doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami oraz ich rodzicami lub opiekunami, oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów.
7. Wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców lub opiekunów.
8. Kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, w tym poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w życiu społecznym.
9. Przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze, sztuce narodowej i światowej.
10. Wspieranie edukacji rówieśniczej i programów rówieśniczych mających na celu modelowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych.
11. Rozwijanie u uczniów i wychowanków empatii i wrażliwości na potrzeby innych.

Działalność edukacyjna w szkole polega na stałym poszerzaniu i ugruntowaniu wiedzy i umiejętności u uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

Działalność edukacyjna obejmuje w szczególności:

1. Poszerzanie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne postępowania w tego typu przypadkach.
2. Rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów.
3. Kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji.

4. Kształtowanie krytycznego myślenia i wspomagania uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu.
5. Prowadzenie spotkań dla rodziców z zakresu metody szkolnej interwencji profilaktycznej oraz edukacji prawnej, w tym konsekwencji prawnych stosowania różnych form przemocy.
6. Podnoszenie wyników egzaminów zewnętrznych z matematyki i języka polskiego.
7. Podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym.

Działalność informacyjna w szkole polega na dostarczeniu rzetelnych i aktualnych informacji dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych skierowanych do uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli i wychowawców oraz innych pracowników szkoły.

Działalność profilaktyczna obejmuje:

- wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczenie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych.
 - realizacja edukacji zdrowotnej w szkołach i placówkach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom,
 - edukacja prozdrowotna w szkole (m.in. program mleko w szkole i owoce w szkole).
 - wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na ryzyko zachowań ryzykownych,
 - wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia proponowanych w ramach systemu rekomendacji, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii.
 - upowszechnianie przeznaczonych dla uczniów materiałów edukacyjnych dotyczących odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z nowych mediów i Internetu.
- przygotowanie oferty i formy zajęć rozwijających zainteresowani i uzdolnienia, działalności zaspokajających ważne potrzeby indywidualne uczniów.

W bieżącym roku szkolnym **2024/20245** najważniejsze działania w pracy wychowawczej są ukierunkowane na:

- wspomaganie rozwoju ucznia w sferze emocjonalnej, społecznej i twórczej,
- przygotowanie uczniów do prawidłowego funkcjonowania w grupie społecznej (szkole, klasie),
- rozbudzanie poczucia własnej wartości, wiary we własne siły i możliwości,
- budowanie poczucia tożsamości regionalnej i narodowej,
- przeciwdziałanie przemocy słownej,
- troskę o szeroko pojęte bezpieczeństwo młodych ludzi , nauczycieli i rodziców,
- wspieranie rodziców w zakresie wychowywania dzieci.

Zadania profilaktyczne programu to:

- zapoznanie z normami zachowania obowiązującymi w szkole,
- znajomość zasad ruchu drogowego – bezpieczeństwo w drodze do i ze szkoły,
- promowanie zdrowego trybu życia w szczególności nabycia wiedzy i umiejętności na temat zdrowego odżywiania się, by zapobiegać nadwadze i otyłości uczniów,
- niebezpieczeństwa związane z nadużywaniem komputera, Internetu, telefonów komórkowych i telewizji ,
- uczenie sposobów wyrażania własnych emocji i radzenia sobie ze stresem,
- wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów i nauczycieli ,ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie,
- nauka udzielania pierwszej pomocy.

Struktura oddziaływań wychowawczych.

Dyrektor szkoły:

- stwarza warunki dla realizacji procesu wychowawczego w szkole.

- sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne, dba o prawidłowy poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły,

- inspiruje nauczycieli do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie kształcenia przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów,

- stwarza warunki do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, **w szczególności organizacji harcerskich, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i innowacyjnej szkoły.**

- współpracuje z zespołem wychowawców, pedagogiem szkolnym oraz Samorządem Uczniowskim, wspomaga nauczycieli w realizacji zadań,

- czuwa nad realizowaniem przez uczniów obowiązku szkolnego,
- nadzoruje zgodność działania szkoły ze statutem, w tym dba o przestrzeganie zasad oceniania, praw uczniów, kompetencji organów szkoły,
- nadzoruje realizację programu wychowawczo-profilaktycznego,
- uczestniczy w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły i potrzeb w zakresie działań profilaktycznych,
- zmniejsza zjawisko wykluczenia społecznego wśród uczniów,
- **opracowuje** projekt programu wychowawczo – profilaktycznego. Rada Pedagogiczna nie uchwała,
- **organizuje i udziela pomoc psychologiczno – pedagogiczną** dla uczniów, rodziców, nauczycieli i wychowawców,
- **opracowuje** i zatwierdza dokumenty i procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- uczestniczy w realizacji szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego.

Nauczyciele:

- informują rodziców o możliwościach skorzystania z pomocy psychologiczno – terapeutycznej, (podanie adresów instytucji wspomagających szkołę, adresów internetowych poradni, webinarium).
- zwiększają poczucia akceptacji uczniów i wychowanków w społeczności szkolnej.
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizacji zadań wychowawczych, edukacyjnych i opiekuńczych, uczestniczą w realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego
- stosują procedury reagowania w sytuacjach kryzysowych, w tym związanych z wystąpieniem przemocy w szkole („Ustawa Kamilka”),
- realizują programy profilaktyczne zaproponowanych przez Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Nakle n. Not.,
- udzielają uczniom pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń w szkolnych,
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu i demokracji,

- rozmawiają z uczniami i rodzicami o zachowaniu i frekwencji oraz postępach w nauce na swoich zajęciach,
- wspierają zainteresowania i rozwój osobowy ucznia,
- pogłębiają umiejętności do podejmowania właściwych reakcji w sytuacjach kryzysowych np. ataku terrorystycznego, napaści, podłożenia bomby, zagrożenia biologicznego, chemicznego (aktualizacja procedur postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo)

Wychowawcy klas:

- diagnozują sytuację wychowawczą w klasie,
- rozpoznają indywidualne potrzeby edukacyjne i rozwojowe oraz możliwości psychofizyczne uczniów,
- na podstawie dokonanego rozpoznania oraz celów i zadań określonych w Szkolnym Programie Wychowawczo – Profilaktycznym opracowują plan pracy wychowawczej dla klasy na dany rok szkolny, uwzględniając specyfikę funkcjonowania zespołu klasowego i potrzeby uczniów,
- przygotowują sprawozdanie z realizacji planu pracy wychowawczej i wnioski do dalszej pracy,
- udostępnianie rodzicom publikacji, materiałów, webinarium, artykułów rekomendowanych przez specjalistów, wspomaganie rodziców w pracy wychowawczej,
- zapoznają uczniów swoich klas i ich rodziców z prawem wewnątrzszkolnym i obowiązującymi zwyczajami, tradycjami szkoły,
- są członkami zespołu wychowawców i wykonują zadania zlecone przez przewodniczącego zespołu,
- oceniają zachowanie uczniów swojej klasy, zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami,
- współpracują z innymi nauczycielami uczącymi w klasie, rodzicami uczniów, pedagogiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami o specjalnych potrzebach,
- wspierają uczniów potrzebujących pomocy, znajdujących się w trudnej sytuacji, rozpoznają oczekiwania swoich uczniów i ich rodziców, dbają o dobre relacje uczniów w klasie, podejmują działania profilaktyczne w celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom podopiecznych,
- realizują edukację prozdrowotną w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, w tym od nadmiernego korzystania z komputera i Internetu,
- dostarczają wiedzę na temat osób i instytucji świadczących pomoc w trudnych sytuacjach,

- budują atmosferę wsparcia i zrozumienia w sytuacji problemowej oraz promowanie rzetelnej wiedzy mającej na celu zredukowanie lęku,
- współpracują z sądem, policją, innymi osobami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży, podejmują działania w zakresie poszerzania kompetencji wychowawczych,
- monitorują sytuację uczniów związaną z wyjazdem rodzica za granicę w celach zarobkowych i udzielanie im różnych form wsparcia w zakresie rozwoju emocjonalnego, poznawczego i społecznego, monitorowanie sytuacji rodzinnej uczniów z uwzględnieniem norm prawnych,
- prowadzą pogadanki na temat profilaktyki chorób zakaźnych,
- przekazują wiedzę i przeprowadzają naukę umiejętności z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

Rodzice:

- współtworzą (poprzez ankiety, rozmowy i obserwacje) Szkolny Program Wychowawczo – Profilaktyczny,
- uczestniczą w wywiadówkach organizowanych przez szkołę,
- zasięgają informacji na temat swoich dzieci w szkole,
- współpracują z wychowawcą i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,
- współpracują z nauczycielami w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu,
- Rada Rodziców uchwała w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Program Wychowawczo – Profilaktyczny.

Uczniowie:

- znają i respektują treści Programu Wychowawczo – Profilaktycznego i regulaminów szkoły,
- podejmują z własnej inicjatywy działania prospołeczne,
- angażują się w procesy podejmowania decyzji w szkole, uaktywniają Samorząd Uczniowski i inne formy działalności szkoły,
- z własnej inicjatywy angażują się w pomoc w nauce w pokonywaniu trudności swoim kolegom,- współpracują ze sobą, uczniami, rodzicami, nauczycielami i pracownikami szkoły.

Program Wychowawczo-Profilaktyczny będzie w szczególności dotyczył czterech obszarów.

1. ZDROWIE – edukacja prozdrowotna i profilaktyka ochrony zdrowia psychicznego.

2. RELACJE – kształtowanie postaw społecznych i patriotycznych oraz podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym.

3. KULTURA – czerpanie właściwych postaw i wartości z dziedzictwa kulturowego.

4. BEZPIECZEŃSTWO – profilaktyka bezpiecznego poruszania się na drodze, odpowiedniego zachowania w miejscach publicznych.

Ad.1

- prowadzenie zajęć integrujących w klasach oraz w grupach wychowawczych,
- dbanie o higienę zdrowia psychicznego, radzenie sobie ze stresem szkolnym i egzaminacyjnym,
- zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej,
- budowanie umiejętności proszenia o pomoc w sytuacjach trudnych,
- kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie,
- rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku,
- kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu, umiejętności adekwatnego zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki
- odpowiedzialność za swoje działania i decyzje,
- zapoznanie uczniów z niepożądanym działaniem środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol), uświadomienie konsekwencji płynących z zażywania substancji psychoaktywnych,
- rozwijanie umiejętności dzielenia czasu na naukę, odpoczynek i zabawę.

Ad.2

- kształtowanie umiejętności właściwej komunikacji w relacjach międzyludzkich,

- kształtowanie umiejętności asertywnego wyrażania własnych postaw,
- budowanie atmosfery wzajemnego szacunku i życzliwości w szkole i środowisku lokalnym,
- uwrażliwianie na różne obszary ludzkich problemów i potrzeb poprzez krzewienie potrzeby udzielania pomocy,
- rozwijanie postawy mediacji i negocjacji,
- kształtowanie postaw wyrażających szacunek dla ludzi niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu, poziomu rozwoju fizycznego i intelektualnego oraz respektowanie ich praw, podejmowania działań w celu zapobiegania dyskryminacji,
- zapobieganie odrzuceniu ucznia przez grupę,
- zapoznanie z podstawowymi prawami i obowiązkami wynikającymi z roli ucznia oraz członka szkolnej społeczności, rodziny i kraju,
- rozwijanie empatii, umiejętności podejmowania działań, mających na celu pomoc uczniom mającym trudności w nauce, potrzebującym, umiejętności rozwiązywania konfliktów i sporów.

Ad.3

- dbałość o język i kulturę wypowiedzenia się, kształtowanie umiejętności analizy prostych sytuacji wychowawczych, odróżnianie dobra od zła,
- kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także poszanowania innych kultur i tradycji, określenie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami, tradycjami w środowisku rodzinnym, szkolnym, lokalnym oraz uczestnictwo w wydarzeniach organizowanych przez najbliższą społeczność,
- kształtowanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury,
- przygotowanie do podejmowania działań mających na celu identyfikowanie i rozwijanie zainteresowań,
- rozwijanie umiejętności właściwego zachowania się z uwzględnieniem miejsca i sytuacji,
- rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia w obcowaniu z szeroko pojętą sztuką i kulturą,
- udział w uroczystościach patriotycznych, akcjach charytatywnych, społecznych i lokalnych.

Ad.4

- zapoznanie z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia oraz w sytuacjach nadzwyczajnych,
- trening umiejętności w bezpiecznym korzystaniu z transportu, przejazdach komunikacyjnych i poruszaniu się na drogach,
- przygotowanie do bezpiecznego i rozsądnego korzystania z narzędzi technicznych, bezpiecznego organizowania zajęć ruchowych i poruszania się na drogach,
- kształtowanie umiejętności utrzymywania ładu i porządku wokół siebie, w miejscu nauki i zabawy,
- bezpieczeństwo w Internecie,
- dostarczenie wiedzy na temat osób i instytucji niosących pomoc w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia,
- kształtowanie umiejętności właściwego zachowania się w miejscach publicznych, poszanowania zasad bycia w danym miejscu.

Zasady ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego

Ewaluacja programu polega na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań, w celu ich modyfikacji i podnoszenia skuteczności programu wychowawczo-profilaktycznego. Ewaluacja przeprowadzona będzie poprzez: obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian, rozmowy z rodzicami, wymianę spostrzeżeń w zespołach wychowawców i nauczycieli.

Opracowanie programu:

- E. Zwolińska- Gondek
- B. Jędrzyńska
- J. Małysz